

Za književne edicije in časopise se je izdalo za 42.000 Din podpore. Vodnikova, Mohorjeva in Cankarjeva družba ter Kmetijska matica se je podprla z odkupom primerne števila knjig, ki so se darovale obmejnemu krajem, našim izseljencem, strokovne pa kmetstvo in gospodinjstvo nadaljevalnim šolam.

Druge podpore.

Visokošolske štipendije. Prošnje za visokošolske štipendije in podpore so posebno v tekoči poslovni dobi številčno zelo narasle. Zaradi nezadostne postavke v banovinskem proračunu so se upoštevali le najnadarjenejši in najpotrebnejši ter v prvi vrsti dijaki iz višjih letnikov. Podelile so se štipendije in podpore za visokošolce v skupnem znesku 195.000 Din.

Srednješolske štipendije. Podelilo se je 20 dijaških štipendij srednješolcem in 10 učiteljskih po 3000 Din, skupaj 90.000 Din.

Za dijaške in šolske kuhinje se je podelilo podpore v znesku 89.000 Din.

Božičnice. Za prireditev božičnic so prejele šole, ki se nahajajo v nacionalno ogroženih krajih, podpore v znesku 39.000 Din.

Sokol kraljevine Jugoslavije. Sokolske župe v Dravski banovini so se podprle z zneskom 375.000 Din.

Kulturna in prosvetna društva. Za razna kulturna in ljudsko-prosvetna društva se je izdalo 90.000 Din. V prvi vrsti so se vpoštevala pri tem ona društva, ki so s svojim delom, predavanji, tečajji dokazala, da se uspešno udeležujejo med narodom.

Razne podpore. Da se omogoči delo Narodni galeriji v Ljubljani in Muzejskih društev, so se podprla ista v okviru proračuna. Za varstvo zgodovinskih predmetov in starin se je podelilo 40.800 Din in za popravila in zgradbe cerkva, posebno tistih, ki izražajo kak izreden stavbni tip, ali ki hranijo kako zgodovinsko važno fresko, se je izdalo 188.000 dinarjev.

Vojaški grobovi. Započela se je akcija, da prevzamejo šole skrb za varstvo in ureditev vojaških grobov. To ni le iz pietetnega ozira, temveč iz vzgojnega stališča potrebno. Kraljevska banska uprava upa, da se bodo s tem spremenili zanemarjeni deli nekaterih naših pokopališč v cvetlične gaje.

Glasbena kultura. Iz postavke za povzdigo glasbene kulture so se podprla glasbena društva, ki vzdržujejo glasbene šole, z zneskom 64.600 Din.

Intelektualna statistika. Referat za narodno izobraževanje je izvršil intelektualno statistiko, ki je bila odposlana po ministrstvu ligi narodov.

Po tej statistiki je v Dravski banovini 406 javnih knjižnic (ne všteti knjižnic, ki so pododseki društev) s 675.145 knjigami in 117 tisoč 955 čitatelji. Humanih društev je 665 s 97.555 rednimi člani. Imovina teh društev presega vrednost 27.000.000 Din. Od teh društev ima 230 svoje društvene domove v vrednosti okoli 11.000.000 Din.

Splošno prosvetnih društev je 986 s 108 tisoč 839 rednimi člani, vrednost imovine je 19.000.000 Din. Domovi, 95 po številu, so

vredni nad 30.000.000 Din. Gospodarsko-prosvetnih društev je 588 s 153.098 rednimi člani. Njihova imovina se čeni na 6.000.000 Din, 29 domov pa reprezentira vrednost 9.000.000 dinarjev.

BANOVINSKI PRORAČUN.

Lanski proračun je bil za 2.341.842 Din manjši od predloga za l. 1932./33.

Proračunski predlog predvideva:

Dnevnice in potni stroški članov banovinskega odbora 35.000 Din, pisarniške potreščine in nagrade za izredna dela 15.000 dinarjev, prispevki za stvarne potreščine pomožnih šol v Ljubljani in Mariboru 145.000 dinarjev, dotacija za kritje nedostatka dohodkov: a) gluhonemnica v Ljubljani 442.020, b) deško vzgajališče v Ponovičah 420.000, c) zavod za slepe v Kočevju 340.000, potnine po § 39. zakona o banski upravi (direktorske konference, inspekcijska potovanja in nadzorstvo šolskih vrstov) 50.000, podpiranje zgradb in popravil šolskih poslopij: a) podpore za zidanje in prezidavanje šol 2.000.000, b) za ustanovitev fonda 1.000.000, prispevki za izobrazbo učiteljstva in učencev: podpore za izobrazbo učiteljstva v tečajih 40.000, podpore za šolske in narodne knjižnice 30.000, podpore šolam in humanitarnim ustanovam za revne učence 100.000, odkup in podpore za ped. mlad. knjige itd. 20.000, za telesno vzgojo učencev 50.000, podpora za šolski radio 60.000, podpora za narodno prosveto in predavanja v obmejnih šolskih področjih 40.000, naročnine in podpore za književne edicije in časopise 59.000, podpore za župe Sokola kraljevine Jugoslavije 500.000 Din.

Srednje šole: a) pisarniški in manipulatorni stroški, knjige, učila, pošta 60.380, b) kurjava, razsvetljava, voda, čiščenje itd. 480 tisoč, c) izpopolnitev in popravila šolskega inventarja 60.000, d) vzdrževanje in popravila poslopij 200.000 Din.

Učiteljska: vzdrževanje poslopij in najemina 180.000, meščanske šole, prispevki za stvarne potreščine 337.757, izredne podpore za srednje in meščanske šole 50.000, honorarji in razne podpore: honorarji za neobvezne predmete na srednjih, učiteljskih in meščanskih šolah 90.000, prispevek društvenemu študijskemu fondu za znanstveno izpopolnjevanje in vseučiliške eksk. 100.000, podpore in štipendije: a) za srednješolce 90.000, b) za visokošolce 200.000, podpore dijaškim kuhinjam, domovom in zadrugam 60.000, podpore muzejskim in zgodovinskim društvom: a) Muzejsko društvo v Ljubljani 30.000, b) Muzejsko društvo v Mariboru 30.000, Muzejsko društvo v Celju 20.000, Muzejsko društvo v Ptuju 20.000 Din, d) Zgodovinsko društvo v Mariboru 40.000, e) Narodna galerija v Ljubljani 100.000 Din.

Odkup umetnih zgodovinskih in umetno-obrtnih predmetov ter starin za javne zbirke 100.000, varstvo zgodovinskih predmetov in starin 50.000, podpore za gledališča: a) Narodnemu gledališču v Ljubljani za podporo podelitelskih odrov 100.000, b) Narodnemu gledališču v Mariboru 350.000, c) podpora za gostovanje 50.000 Din.

Znanstvenemu društvu za humanistične vede v Ljubljani 40.000, prispevki glasbenim

šolam in za povzdigo glasbene kulture 80.000, za zgradbe in popravila cerkvenih poslopij 200.000, ureditev vojaških pokopališč 50.000, za ureditev banske knjižnice 20.000, prispevek fondu za zgradbo poslopja III, državne realne gimnazije v Ljubljani l. obrok 600.000, skupaj 9.134.157 Din.

Lani je pa znašal odobreni banovinski šolski proračun 6.792.315 Din, torej za 2 milijona 341.842 Din manj.

(Dalje prihodnjic.)

Splošne vesti.

— Seja glavnega odbora JUU se vrši v Beogradu dne 17. in 18. marca 1932. v domu Jugoslovenskega učiteljskega združenja s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika o delu izvršnega odbora. 2. Poročilo sekcijevih predsednikov o delu sekcijevih odborov. 3. Sprejetje poslovnika Jugoslovenskega učiteljskega združenja. 4. Določitev datuma in kraja glavne skupščine. 5. Predlogi in vprašanja.

— Potrdila o udeležbi na samoizobraževalnih tečajih, ki so potrebna za službene podatke, je sekcija poslala vsem društvenim predsednikom. Vsi oni, ki so se tečajev udeležili, naj se obrnejo na društvene predsednike, ki jim jih izročijo.

— Potrdila o rokotvornih tečajih. Ker dobivam od raznih strani pozive za potrditev obiska v večernih ozir. 3dnevnih tečajih za ročna dela, katere sem imel v teku let — izjavljam, da takih potrdil ne morem in ne smem izdati, ker sem tečaje prirejal pod okriljem Podmladka R. K. oziroma drugih korporacij, ki so bile merodajna izdati taka potrdila. Sicer pa mislim, da so bili ti tečajji tudi v osebno korist vsakega obiskovalca ter le bolj informativnega in zasilnega značaja, ker je jasno, da si nikdo v tistem kratkem času ni mogel pridobiti popolne usposobljenosti za pouk v ročnih delih. — Udeleženci štiritredenskih tečajev za ročna dela dobe spričevala, če jih še niso dvignili, za l. 1925., 1926., 1927., 1928. pri tajništvu oblastnega odbora Podmladka R. K. v Ljubljani, za tečaja l. 1930. in 1931. pa pri upravitelstvu drž. II. deške meščanske šole v Ljubljani. Kolek 20 Din. — Alojzij Novak.

— Pridite na treznostni kongres, ki bo v nedeljo 21. februarja v Ljubljani v Unional! Začetek ob 9. uri. Zborovanje traja z opoldanskim presledkom ves dan. Vrsta govornov: Uvodna beseda. Alkohol in zdravje — polkovnik dr. Matej Justin. Alkohol in zdravje — dr. Fedor Mikšič. Treznost in šola — Marica Koželjva. Treznost in učiteljstvo — Rudolf Horvat ml. Treznost in žena — Marija Ferjan. Alkohol in delavstvo — Joško Rozman in Filip Uratnik. Treznost in cerkev — profesor Bogovič iz Maribora. Naša kultura in naši poboji — Jan. Kalan. Alkohol in inteligenca — ravnatelj dr. Jos. Tomišek iz Maribora. Treznost in društva — dr. Miha Krek. Resno kulturno delo — profesor Franc Jeran. Kaj hočemo dijaki — Visokošolec. Biti čemo trezvenjaki — Srednješolec. Mi Mladi

junaki — Solarček. Napovejmo boj surovosti! — Manica Komanova. Preusmerimo naše gospodarstvo! — agronom Alojzij Jamnik. S čim nadomestiti alkohol — šolski upravitelj Valentin Razinger. Absintenca in moderna prehrana — Martin Humek. Treznost in vlada — Nekdo. Mi Stajerci in treznost — ravnateljica Antonija Stupca. Jugoslovenski Savez treznosti — Govornik iz Zagreba. Savez treznosti mladeži — Govornik iz Beograda. Protialkoholni boj v Nemčiji in v svetu — direktor H. Czeloch iz Berlina. Organizirajmo se za sveti boj! In nikoli več premirja!

Posebna zborovanja. Naš gost iz Berlina, direktor Czeloch, bo imel (istočasno na verandah) še posebna predavanja — in sicer:

V nedeljo popoldne od 2.—3. za učitelje in vzgojitelje: Treznostna vzgoja mladine.

V ponedeljek popoldne ali zvečer za vse: Moderna Karitas in skrbstvo za alkoholike. K temu predavanju so povabljeni vsi, ki hočejo delati karitativno, posebno pa še naše žensktvo.

V dnevih kongresa in en teden potem bo v Unionu tudi protialkoholna razstava, ki naj si jo ogleda vsak udeleženec kongresa in še drugi. Posebno naj bi si jo ogledale razne šole! Razstava bo lepa in zelo poučna.

Treznostna akademija. Na predvečer, v soboto 20. februarja ob 8. zvečer — v veliki dvorani Uniona — treznostna akademija, ki jo priredi dijaštvo z delavsko mladino vred. Vstopnine ni; sprejemajo se samo dobrovoljni darovi.

— Podporno društvo finančnih in drugih uslužbencev državne uprave za Dravsko banovino v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 5. marca 1932. v salonu gostilne Kafež v Florijanski ulici. Začetek ob 19.30 uri. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Poročilo pregledovalcev računov. 3. Odobritev pravilnika bolniškega sklada. 4. Odobritev pravilnika za dajanje posojil. 5. Predlogi odbora (sprememba društvenega naslova. Superzavarovanje). 6. Volitev dveh članov odbora. 7. Volitev dveh pregledovalcev računov. 8. Predlogi članov in 9. Slučajnosti.

— Georg Kerschensteiner †. Prejšnji mesec je v Münchenu v 78. letu življenja umrl Georg Kerschensteiner, eden izmed »velikih vzgojiteljev« ne samo svojega naroda, ampak — sedanjeje človeštva. »Njegovo bistvo in volja učinkuje v nešteto ljudeh dalje, katerim je dal moč in jasnost. To je prava dediščina po njem, proti kateri stopajo celo njegovi spisi v drugo vrsto.« Tako Kerschensteinerja v obmrtnici mojstrsko označuje prijatelj in nemara najbolj mu kongenialni pedagog Eduard Spranger. Lepše se pač velja v kulturni pomen velikega pokojnika ne bi dal z besedo izraziti ob svezem grobu.

A ko bo dano kaj tiste časovne »distance«, ki je potrebna za pravično presojo vsebine iz čaše nesmrtnosti, bo morala pač i naša pedagogika v podrobnejših potezah prikazati Kerschensteinerjev duhovni obraz — da se njegov pedagoški evanجيل čim bolj razodene vsem tistim, ki jim je poverjen tak ali tak posel v »pedagoški provinciji« našega kulturnega življenja. Že zato, ker nam ima Kerschensteiner, ta, reči moramo neobičajni,

LISTEK

JOZE ZUPANČIČ, predsednik EO.

Ekskurzivski odsek pripravlja binkoštna izleta. Člani EO pojdejo na Plitvice in Koroško.

Najmlajši organ našega JUU, Ekskurzivski odsek, pripravlja po naročilu božičnega ustanovnega sestanka dva izleta in sicer na Plitvice in na Koroško. Odbor EO pa ima še obilico posla tudi z lastno organizacijo, in zato, ker iščemo zvez, informacij, stikov na vse strani, kakor jih tak odsek nujno in zelo krvavo potrebuje. Vsak, kdor je že imel z organizacijo skupnih potovanj količkaj posla, ve, da potrebuje aranžma turneje mnogo časa, da si že mnogo pred odhodom zasigura vse podrobnosti, ako hočeš, da teče pot kot po maslu, zagurati si je potreba sto podrobnih malenkosti, ki jih brezskrbni sopotniki niti ne opazi, pa so nujno potrebne, da so člani na koncu ture — zadovoljni. Se če greš sam na pot, te kot tučca in popotnika povsod radi opeharijo, pa če si sam, sebi nevspešnost že odpustiš, ko pa se prepustiš drugim rokam, pa smo že taki, da se radi znesemo zaradi tega ali onega... Vodstvo EO pa bi rado odstranilo vsako spotiko in zato se že zdaj pripravljamo s polno paro. V naglici bi pa lahko na marsikaj — pozabili. (Tu naj omenjam, da bodo prišli naši češkoslovaški tovariši v juliju k nam na obisk, pa so nas že takoj po novem letu naprosili za aranžiranje njihove turneje po Jugoslaviji, kar jim bomo prav radi naredili, saj so nas obenem za prijateljsko protiuslugo povabili gori v svojo domačijo.)

Zaradi Plitvic naj omenim, da spada obisk Plitviških jezer o binkoštih že za bonton hrvatskih družb. Menda niso ti naravni biseri sosednje banovine nikoli tako očarljivi kakor ravno ob zgodnji pomladi. Za Plitvice bomo porabili binkoštno soboto ter oba naslednja dneva, binkoštno nedeljo in praznik. Vožnja je razmeroma dolga: Ljubljana, dolenska proga, Karlovec, Vrbovine. Tam prestopimo v avtobuse, ki nas popeljejo do Plitvic. Le mimogrede omenjam, da so nam že dodeljena prenočišča v tamkajšnjih hotelih zato, ker smo jih naročili že prejšnji mesec. Kakor doznam, je te dni neko ljubljansko društvo rezerviralo za binkošti okrog 15 sob za svoje članstvo, pa so dobili prav kratek odgovor: »Ne moremo. Vse zasedeno!«

Za koroški izlet pa smo tudi v permanciji. Med drugim naj omenjam, da se bomo namestili v Beljaku v hotelu Mosser, v Celovcu pa pri Janahu. Poset preko meje pa bi razmeroma podražil potni list ter vizum. Mnoge bi baš ta procedura odbila od udeležbe. Da pa preidemo te formalnosti, smo se obrnili na merodajne činitelje za posredovanje. Tako ljubljanski »Putnike«, kjer nam gresta zelo na roko g. ravnatelj Pintar in tajnik g. Valašek, avstrijski konzulat v Ljubljani, naše upravne oblasti na Jesenicah in drugi so nam nudili res velike ugodnosti in so pristali na naš predlog, da potujejo člani EO s kolektivnim vizumom. Tozadevne podrobnosti pa bomo objavili naknadno. Glede koroškega izleta pa imamo še mnogo, mnogo zadev: s carino, glede fotografskih aparatov, glede deviznih odredb, potovanje v domačem vagonu brez prestopanja na vsej poti, in še mnogokaj stvari, ki so na videz neopazne, pa jih moramo rešiti pravočasno, da se ne bodo stavile našim članom niti najmanjše ovire ali nevspešnosti.

Pa kaj bi še naštevaj; mi pripravljamo oba izleta z vso vestnostjo, ker želimo, da naj bo zadovoljstvo članstva najboljši dokaz, da je EO naši organizaciji nujno potreben.

»In koliko bo stal izlet?« kar čujem, kako mi stavljate to vprašanje. Končne številke ne moremo še podati, ker prav zdaj delamo, da dosežemo povsod take cene, kakor bi jih posameznik ne dobil nikoli. Tiste novce pa bo zmogel vsakdo, kdor bo količkaj sklonil nad »šparovček«, ali pa se bo spomnil, da prične nalagati prihranke v Učiteljski hranilnici. To bo, prijatelji, tovarišica, Tvoja glavnica, uporabil jo boš lahko tudi za druge namene, če ne pojdeš z nami. Priporočam pa vsem nujno: Stedite! Prepričan sem, da ne bo nikomur žal, če bo šel pogledat za binkošti tja doli med sosedo, od koder nam »od straže hrvaške solnce gor« pride — ali pa gori na sever skozi dolgi in sajasti podroški tunel — v Korotan!

Mahatma Gandhi — kot vzgojitelj.

Izza okrogle mize, kjer je konferiral Mahatma Gandhi v Londonu o perečih vprašanjih Indije, je prišel domov, kmalu nato pa so se zaprla za njim železna vrata politične jetnišnice — in mož je šel tja, koder je predsedel že tudi v letih 1922.—1924. Tedaj, ko

je bil napovedan Gandhijev obisk v Londonu, je govoril o njem ves svet, z najraznovrstnejšimi malenkostmi so vsi svetovni listi dražili svoje čitatelje: ali bo Mahatma ssel v mrzli evropski klimi svojo skromno plateno haljo in se bo topleje oblekel, ali bo Mahatma opustil svoje posebnosti glede molžnje domačih koz, ki jih je pripeljal iz svoje daljnje domačije, ali bo Mahatma tudi za časa konference za okroglo mizo, kjer se bo odločala usoda več sto milijonov njegovih rojakov, tudi držal običajno vsakotdendsko celodnevno molčečno zaobljubo in drugo...

Gandhi pa je ostal tudi v mrzlem, mrglenem Londonu prav tak kakor v svoji rodni Afriki: molčal ob ponedeljkih, molzel kozo, predel domačo volno in oznanjal svoj miroljubni nauk: »Nasilja nikar!« — »Satya graha!«

Te vrste nimajo prav nikakega namena, presojeti o upravičenosti oz. neupravičenosti pokreta, kateremu stoji na čelu popularni Indijec, prikazati hočejo Gandhija zgolj kot vzgojitelja in osvetliti z nekaterimi primeri njegovo teorijo in prakso.

Sam je povedal te svoje življenjske istorije in jih je narekoval svojemu prijatelju, ko sta bila zaradi podobnih političnih zadev v zaporu že pred 9. leti. Lastna biografija je izhajala v Gandhijevem časopisu, kasneje pa so bili izbrani odstavki ponatisnjeni v posebni knjigi: »Satya graha in South-Africa« (Nikar nasilja v Južni Afriki). Knjigo so prestavili v razne jezike, v razširjeni obliki z Gandhijevim uvodom pa jo je izdal pred dobrim letom C. T. Andrews v neki newyorški založbi.

Popularni Indijec pravi, da ga je zanesla na čelo vodstva svojih rojakov le želja, da pomaga svojim bednim bratom in sestram. Večstomilijonski narod je bil deležen le krievic s strani svojih gospodarjev-belokožcev.

Zahvalil se je za ponujeno mesto za visokega uradnika v upravni službi, kupil si je obsežno zemljišče in je ustanovil — kot vnet častilec slovanskega misleca Tolstoja — farmo, ki ji je nadel ime: »Tolstojeva farma«. Mnogo mladenčev in mladenk, mož in žena z družinami je odšlo na »Tolstojevo farmo«. Gandhi je živel s svojci sredi med njimi: neutrudoma je učil, z besedo in peregom, potoval je iz kraja v kraj, vodil je delavske štrajke, prirejal protestne shode, bil zato često gost policijskih zaporov, pa ga vse

to ni odvrnilo od njegovega 20-letnega podrobnega dela, ko je učil svojo farmo, sosesko in ostale sorojake.

»Le ena sila me je vodila v vseh teh letih.« piše Gandhi, »želja po resnici in pravičnosti.«

»Eden mojih učencev« pripoveduje Mahatma Gandhi, »je bil neukročen lažnivec, prepirljivec, pravi pravcati nebodigatreba. Često je razjezil druge, kakor tudi mene. Po svojem trdnem običaju pa nisem nikoli kaznoval s šibo niti druge niti njega. Nekoč pa mi je nemarnik zaigral nekaj takega, da me je kar vrglo iz običajnega tira. Še bolj zaradi tega, ker sem ga skušal prepričati o krivičnem postopku in sem ga z lepo, očetovsko besedo svaril. Fantič se mi je le rogal in me je hotel pred ostalo šolsko družino napraviti prav majhne. V trenotku, ko se nisem več obvladal, zagrabim za ravnilo na bližnji mizi in ga vsekam ž njim po roki. Tresel sem se od razburjenja, kar je prav tako opazil kaznovanec kakor tudi ostali njegovi souučenci. V kakšno neobičajno stanje me je spravil upornik, so opazili prav vsi.

Ko sem ves togoten in tresoč zamahnil z ravnilom po dečku, je ta krčevito zavpil. Pa menda ne toliko zaradi bolečine, kakor bolj zaradi dejstva, ker me je ujezil do brezvladja, in sem zagrabil za palico, kakor še nikoli dotlej. Vem tudi, da ga udarec ni tako močno zabolal, da bi mu izvabil obupen krik, saj je bil fant star 17 let in neobičajno krepko razvit. Ko bi ga zbesnel moj udarec do razkačevosti, bi se vrgel name, podrl bi me in meni ne bi bilo več pomoči.

Bilo je prav nasprotno.

Res, fant je ob mojem nenavadnem udarcu zavpil; ampak le zaradi tega, ker je opazil, da me je prital do skrajnosti. Zabolela ga je moja — bolečina... Ker sem segel do — nasilja.

Kaznovanec se je spremenil v trenotku. Nikoli mi ni več odpovedal pokorščine. Zoper njega nisem imel več poviada, da bi se pritožil.

Pač pa sem obtožil — samega sebe. Obžaloval sem svoj postopek, svojo nemoč. Tisti dan sem pogrešal v sebi popolnega človečanstva in sem začutil, da sem — zver.« — »Jaz pa le želim,« tako končuje Gandhi navedeni dogodek: »nasilja — nikar!« — Satya graha!«

Bo še nadaljeval: —nč—